ZBIOR druków procesowych z XVIII. i XIX. w.

Tom II.

Nr. 1.	Elsner i Wisogierdowie r.1782.	szt. 1.
" 2.	Froelichowie r.1799.	" 3.
" 3.	Goldynga r. 1765.	" 2.
" 4.	Grabowski i Siebeń etc r,1799.	" 1.
" 5.	Grabowscy r. 1799.	" 2.
" 6.	de Grothuz i Piotr Książę kurlandz.r.1779	" 1.
" 7.	Grużyński i Podberescy r. 1799.	" 3.
" 8.	Haudring i Klüchzner r. 1779.	" 3.
" 9.	Haudringowie i Platerowie r. 1780.	" 2.
" 10.	Janowicz i Chodakowscy r. 1799.	" 1.
" 11.	Izraelowicz i Radowicki r. 1799.	" 2.
" 12.	Hryniewicz r. 1774.	" 1.
" 13.	Jezuici toruń. i Magistrat toruń. r. 1724.	" 3.
" 14.	Jasna Góra i Kłobuck r. 1790.	" 2.
" 15.	Jocz i Downarowicz r. 1800.	" 1.
" 16.	Kaczanowska i Brzozowski 1799.	" 1.
" 17.	Kalenkiewicz r. 1760.	" 1.

ODPOWIEDZ

Na Pismo pod Tytułem: Przyczyny uchylenia Prawa &c. dowodząca realną Prawność Kontraktu Emphiteutycznego W. Hryniewicza z WW. PP. Bernardynkami Warszaw: zawartego, a okazuiąca; iż chciwość wydarcia Substancyi cudzey przewyższa zewnętrzne poznanie sprawiedliwości, a wiedzie do przykrego pieni samey awantażu; Prześ: Kommissyi z Dekretu J. K. Mci Assessor: Kor: na rozsądzenie tey sprawy wyznaczoney w sześciu punktach podana 1774. Roku.

1mo. *Ze Kontrakt Emphiteutyczny W. Hryniewiczowi od WW. PP. Bernardynek dany nie może się zwać alienacyą, a przeto położone od WW. PP. Prawa do przypadku ninieyszey sprawy irregularnie, sprawy WW. Pannom Bernardynkom okrasić, a W. Hryniewiczowi uczernić nie mogą.*

2do. *Prawność Kontraktu, legalność, y nienależne wzruszenie onego.*

3tio. *Ze rzecz bona fide zdziełana y utwierdzona, odmieniona w żaden sposob bydź niemoże.*

4to. *Prawo do ninieyszey sprawy należne.*

5to. *Juryzdykcya zwierzchnia Kraiowa przez Pismo Panien zczerniona.*

6to. *Zapędy chciwe na bogactwo z cudzey pracy przez Panny Bernardynki okazane, że się ani z sprawiedliwością, ani z Prawem niezgadzaią.*

Quo ad 1mum. Idzie W. Hryniewicz drogą prawdy, y niesie pod decyzyą Sądu J. OO. J. WW. Wmć Panow Dobr: (bałamutnie od Panien Bernardynek nazwane Prawo alienacyi na Plac y Kamieniczkę) a rzeczywiście y y sprawiedliwie Kontrakt Emphiteuczny zrobiony.

Weźmie Prześw: Kom: ten punkt w głęboką animadversyą, ieżeli Kontrakt Emphiteu: albo arendowny może się zwać alienacyą? osądzisz rychło, że z strony PP. Bernardynek niepodobieństwa w podobieństwo chcą bydź przyobleczone.

Wszakże alienacya, iest przedaż Dziedzictwa iakieykolwiek rzeczy, gruntu, &c. cum Dominio directo.

Kontrakt zaś Emphiteu: Directum Dominium zawsze ubespiecza dla Dziedzica, y coroczny czynsz na profit Dziedzicowi przynosi.

A przeto Kontrakt Emphiteu: nie może bydź rozumiany za alienacyą

Tak y do przypadku sprawy W. Hryniewicza niemogą PP. Bernardynki kłaść Prawa o alienacyi pure bydź mogącey y trafiaiącey się, kiedy Kontrak Emphiteu: ani iest alienacyą, y oną rozumieć się może, bo PP. Bernardynki tym Kontraktem coroczny czynsz maią sobie opisany; * Przeto ich directum Dominium nie upada, a skoro Dominium rzeczy nie iest utracone, y

daiący Kontrakt ieſt właścicielem corocznego prowentu, iak można alienacyą nazwać, y okazać onę?

Więc położone Prawa Duchowne od PP. Bernardynek, iako do tey ſprawy nieſłużące, niemogą bydź na pomocy Pannom, a ku ſzkodzie W. Hryniewicza.

Ad 2dum. Ze Kontrakt prawnie ieſt zawarty dowodzi ſię, że tak W. Hryniewicz zawarł Kontrakt Emphiteutyczny, iak tylo ſame Prawo Narodowe y Prawo naturalne mieć chciało.

Ponieważ Kontrakt dobrowolnie przez Panny Bernardynki uczyniony y podpiſany, Dekretem Zwierchności Narodowey approbowany, za dozwoleniem Prowincyała rozpoczęty y zakończony, od tychże Panien Bernardynek akceptowany, to Prawność z Prawa Narodowego.

Z Prawa zaś naturalnego, że ten Kontrakt natury Placu, y natury Directi Dominii Panien Bernardynek niezmienił y owſzem awantaż znaczny corocznie po 2400. Złł: Pol: dla Panien przynoſi.

Jakże Prześwietna Kommiſſyo W. Hryniewicz miał inaczey w zawarciu tego Kontraktu poſtąpić y niemogł, iak tylo ufaiąc w Prawo Narodowe, ktore Zakonom, Klaſztorom y Oſobom Duchownym Kontrakta Emphiteutyczne zawierać dozwala: Vide Kon: 1768. Tit: Emphiteu:

Zawarł Kontrakt tak ſolennie, tak Prawnie, a zawarłſzy zoſtał bonæ fidei Poſſeſſorem.

Mowię Prześwietna Kommiſſyo: że bone fidei Poſſeſſorem, bo prawnie do Poſſeſſyi Placu Emphiteu: wprowadzony, y taż Poſſeſſya nie była przez Panien Bernardynek zaſkarżona.

Mowię że ſprawiedliwym właścicielem ieſt W. Hryniewicz według Kontraktu Emphiteu: Placu, bo Dekret Zwierzchności Narodowey potwierdził.

Mowię: że Prawnym, gdyż według Prawa Kontrakt zawarty.

Lecz darmo Prawo, darmo ſprawiedliwość z natury pochodząca gdy kto chce niedotrzymywać obowiązkow ſwoiego Piſma.

Tak Wielebne Panny Bernardynki czynią, gdy proſty Kontrakt Emphiteu: alienacyą zowiąc czyli nieprawności ſukienką chcąc onym przyodziać, ſkaſſować, y podnieść na oſtatnią zgubę iego uſiłuią? Ktoren cały maiątek ſwoy w połwtoraletnim czaſie, iako Bone Fidei Poſſeſſor na Mury y reſtauracye wyhazardował.

A zgadza ſięż to Prześwietna Kommiſſyo z Prawem? żeby Poſſeſſor na fundamencie Prawa czyniący y expenſuiący miał ſwoią poſtradać właſność.

Czy zgadza ſię mowię z poięciem natury, żeby ten miał ſzkodować a ſzkodować od tego, ktoremu za właſne pieniądze ſwoie podał ſpoſob profitować.

Prawda Prześwietna Kommiſſyo, że tak chcą Panny y piſzą: że W. Hryniewicz miał na tym Placu wyſtawić wirydarz, Rezydencyą dla Panien Swieckich, Budynek dla ludzi, Pralnią &c. y płacić po 4000. Złł: do Roku. ale ufam znakomitym umyſłom prześwietney Kommiſſyi y wyſoce ſzacownym zdaniom: że oſądzi Immaginacyą Panien Bernardynek iſtotną y rzeczywiſtą, bo niepodobna: żeby kto komu za ſwe pieniądze wyſtawiwſzy Budynki, nic od tego nieprofituiąc, Czynſz onemu za ſwoie pieniądze płacił y dziękował za to, że mu pozwolono ſłużyć komu, za iego właſność?

Ad 3tium. Ze Rzecz Bona Fide zdziałana odmieniona bydź niemoże, kładzie W. Hryniewicz na to dwie Konſtytucye. Pierwſza Roku 1577. Folio 305. Titulo Zamiana, Dar y oddalenie Dobr. Druga 1588. O ważności zapiſow. Folio 465.

A do-

A dowodząc Prawem: że Kontrakt Emphiteutyczny ieſt prawnie uczyniony proſi o utwierdzenie onego według Prawa Statutowego, Artykułu Siodmego z Rozdziału ſiodmego w te ſłowa: „ A ktoby chciał co przeciw zapiſowi „ ſwemu mowić, albo go nieprzyznawać, tedy ten nie przez Prokurato- „ ra u Prawa uſprawiedliwić ſię ma, ale ſam powinien będzie przed Są- „ dem ſtać y oto uſprawiedliwić ſię, y gdzieby ſtrona żałobliwa ſłuſznie „ nam dowiodła y to pokazała, iż to ieſt Jego zapis własny y od niego „ dany, tedy Sąd wſzyſtko według tego zapiſu y obowiązkow Jego na „ nim ſkazać y odprawę działać ma, a zato, że ſię zapiſu ſwego własnego „ zaprzał, winien będzie ten miaſto winy na tymże Urzędzie lub Zamku, „ abo Dworze Naſzym Sądowym zaraz po wyroku ſieść y ſześć Niedziel „ Wieży wyſiedzieć, §. A ieśliby ſię to trafiło, iżby przeciwko zapiſowi „ ſwemu mowił, zwłaſzcza przyznawſzy ſię ku pieczęci albo podpiſu Rę- „ ki mianuiąc, iżby Membran Jemu nie na to, ale na inſzą rzecz dał, a „ w prawieby był Liſt napiſany, tedy to imie ku Pomocy iść niema, y „ tym onego zapiſu burzyć niemoże.

Ad 4tum. Prawa przywodzą ſię, chociaż Panny Bernardynki mowią: że Kontrakt powinien bydź ſkaſſowany, lecz mowić: że nieważny Kontrakt zawarty przez Klaſztor, abſq; beneplacito Romano, ieſt nietylko oſkarżać ſiebie o niepodległość Zwierzchności ſwoiey, w nieczynieniu refferencyi antecedenter przed zawarciem Kontraktu, ale ieſt czynić dolum & fraudem przeciw bliźniemu, ktory z kontraktu zawartego Jus queſivit Emphiteuticum & Dominium utile Ræi Emphiteuticæ a z powodu tego bona fide Subſtancyi ſwoiey Część nayokazalſzą, bo więcey iak dwakroć ſto tyſięcy Złł: włożył w Mury in Fundo Emphiteutico, a włożył w czaſie pułtorarocznym ſpokoyney ſwey Poſſeſſyi, y na to Klaſztor Panien Bernardynek patrzał, a nic niemowił.

Mowić to, że nieważny Kontrakt dla tey uroczyſtości, iakoby potrzebney beneplaciti Romani, ieſt ieſzcze oſkarżać ſiebie ſamych, a nie ſtateczność umyſłu y woli, bo Klaſztor Panien Bernardynek większością liczby, ſkładaią te ſame Oſoby teraz, ktorych w ow czas na Kontrakcie piſało ſię oſob dzieſięć. Wſzak o te niedopełnienie iakoby uroczyſtości nikt Klaſztoru nie nagaba, ale z myśli ſwych dobrowolnie ten ſamym ſobie zarzut czynią, bo do nich to należało mieć pozwolenie, gdy te zdawało im ſię być potrzebne, więc naoſtatku gdyby była rzeczy tey totalna alienacya, tedyby in foro exteriori mogły mieć exkuzę, in foro zaś interiori tenentur vinculo adimpletionis tego, quod ſemel placuit podług Prawa „ Tunc enim ad ſunt illa quæ re- „ quiritur Jus naturale, quo ſufficit iuſta Cauſa & conſenſus eorum, quos „ res, tangit ut non peccet alienans nec is in quem alienatio facta eſt. „ *Juxta navam in Tract: de alienatt: rer Ecl: Toeſius Libr. III. fol. 221. N. 17.*

Czyż można przeto trzymać taką odmienność za rzecz nienaganną? a odmienność przynoſzącą, krzywdę bliźniemu iawną, a ieſzcze od tych oſob, ktore obowiązkiem Zakonu ſzczegulnieyſzą pobożność y ſłuſzność w ſwey czynności zachować winne.

Mowić ieſzcze o nieważność Kontraktu z tego źrzodła nieuroczyſtości ieſt to, iakoby zadawać krzywdę y Zwierzchności immediate Klaſztorney y Zwierzchności Dyecezalney uroczyście Kontrakt ten ſtwierdzaiących.

Allegowała ſtrona doſyć Prawa de alienatione Rei Eccleſiaſticæ że Beneplacitum Romanum ieſt potrzebne, lecz ſuppoſitum cauſæ præſentis in facto ieſt erroneum a przeto y applikacya Prawa nie ſłuży.

Prawo od Strony allegowane præſupponit totalem Rei alienationem cum Dominio directo & utili, y to ieſt proprie alienatio.

Tu zaś ieſt Conceſſio Rei in Emphiteuſim prævio Canonæ, Salvo Dominio directo Fundi przy Klaſztorze. Iakoż in Emphiteuſi etiam Eccleſiaſtica de conſvetudi-

tudine non requiruntur solennitates debitæ. *Jul: Clar: libr: IV. de Emphiteusi N. 7. §. Et si dicas.* „ Neque obstat quod solennitates requisitæ in
„ Alienatione Rerum Ecclesiæ non possunt Consvetudine tolli nec diminu.
„ ut dixi inde Emptio: quia illud procedit in totali alienatione secus autem
„ in concessione, Emphiteutica, quæ est minoris præjudicij ut de se patet
„ & ideo specul in loco præ allegato tenet, quod talis consvetudo valeat
„ tanquam utilis Ecclesiæ, ut cum minori solennitate possint facilius Con-
„ tractus facere, quod est multum rationabile præsertim cum extollerantia
„ Summi Pontificis. Videatur consvetudo ipsa per tantum temporis spacium
„ Sedis Apostolicæ Authoritate Roborata.

„ Idem Ibidem in verbis. Quod solennitates (de quibus in Cap: fine exceptione)
„ licet de Juris rigore esse servandæ in Concessionibus Emphiteuticis, tamen
„ hodie non servantur & nihilominus de consvetudine valent ipsæ concessio-
„ nes, ita in specie dicit de ipsa Consvetudine atteftatur Specul: *Subdens:*
„ Quod Ecclesia Romana talem consvetudinem dissimulat & patitur, & hoc vide-
„ atur sufficere ad hoc, ut Contractus valeat. *Atteftatur* .etiam Azo in Summa
„ (de Sacros Ecclesia dicens) quod hodie de Consvetudine Abbates cum suo
„ Collegio tradunt indistinctæ Res Ecclesiasticas in Emphiteusim.

Item dowodzi się samym textem Prawa w słowach Jus Emphiteuticum neque conductionis, neq; alienationis esse titulis adijciendum sed hoc Jus tertium constituimus ab utriusq; memoratorum Contractuum Societate seu similitudine, separatum. *Reinfensztuer Libr: III. Decr: Nro 121. Fol: 249.*

Naostatku alienatio Rei Ecclesiasticæ propriè wzięta cum directo & utili Dominio, niekoniecznie potrzebuie Beneplacitum Romanum, lecz może suppleri per Superiorem Ordinis, *Zoesius* Libr: III. Tit: 13. de Re Preterea requiritur accedat Superiores authoritas ejus scilicet cui Ecclesia, cujus res alienata subest, qui in Monasteriis exemptis Ipse Summus Pontifex vel saltem Superior Generalis Ordinis habens quasi Episcopalem Jurisdictionem. *Item Fagnamus.* fol: 277. Nro. 24. Ze w alienacyi pomnieyszey na Biskupa samego dosyć pozwoleniu in Verbis-· Fallit 4to in Terulis & vineolis quæ de Consensu Episcopi Alienari possunt sine solennitate. Toż samo dowodzi sub Nro. II. fol: 276. in Verbis. Item Secundum Hostinet in alienandis Rebus Monasteriorum requiritur Consensus Diæcesani.

Toż samo Obs: Lipsci: 38. in Sem: Cent: Nro. 10. in Exemptis autem est prælatu-, cui immediatè subest Ecclesia pleno Jure. ut est Abbas in Ecclesiis sibi subjectis, & Provincialis Prædicat vel Ministri Minorum quo ad eorum Monasteria.

Item infra in verbis-- In alienatione enim Bonorum alicujus Monasterii necessarius est Consensus Episcopi, Abbatis, & Monachorum. NB. Tu de Consvetudine allegatio. Jur: fol: 181. Rect.

Gdy więc tu nie iuż w alienacyi Dobr propriè wziętey lecz in concessione Emphiteutica intervenit Provincialis, Generalis Auctoritas, nadto druga Authoritas J. W. Syndyka Generalnego całey Prowincyi a razem Biskupa, oprocz tego quâ loci Ordinarii przez Dekret uroczyście zaszła approbacya: nie iestże więc dosyć do nieporuszoney trwałości Kontraktu tego, Voluntas Klasztoru w zawarciu Jego, Consensus præcedens Provincialis Zwierzchności immediatè Klasztorney, Consensus tegoż przy zawarciu Kontraktu y podpisania Jego, Consensus y Assygnacya J. W. Syndyka Generalnego y razem Biskupa, Powaga Sądowa Loci Ordinarii w Approbowaniu tegoż Kontraktu.

W rzeczy samey odmienność woli Panien Bernardynek w rzeczy tak ważnie nastąpioney, czyni krzywdę y samemu Klasztorowi y Zwierzchności oboiey Powadze uwłacza, ale naruszyć Kontraktu Emphiteutycznego żadną miarą niemoże, bo in Contractibus nominatis, iakim iest Emphiteusis, non datur Locus pænitentiæ *Baldus Li: I. Cap: de Act. Empt Surdius Decisi 180. &c*

Nao-

Naoſtatku Prawo Kraiowe Konſtytu: 1768. fol: 92. Art: 18. w Dobrach Duchownych do ważności Emphiteuſis wyciąga tylko Appr bacyi Zwierzchności Duchowney Kraiowey w słowach-- Jus Emphiteuſis iak ieſt w Prawie opiſane, po wſzyſtkich Państwach Rzymſkich &c. pozwolone bydź maią w Dobrach zaś Duchownych przez Duchowieństwo præcedente aſſenſu Zwierzchności Duchowney Kraiowey. Gdyby zaś Panny Bernardynki niepowiedzieli że ta Konſtytucya nieprzyſzła ad effectum dowodzi ſię tąż Konſt: 1768. folio 267. o Proboſtwie Stego Jerzego, wſzak y tam Prawa Kanoniczne broniły alienacyi, iednak gdy Konſtytucya zapadła, Proboſtwo ieſt Swieckiemu oddane y przyſądzone.

A zatym co do Kweſtyi Pierwſzey, że chociaż beneplacitum Romanum nienaſtąpiło, Kontrakt Emphiteutyczny Queſtionis moc ma nieporuſzoną, bo nawet trzebaby Dekret Loci Ordinarii wprzod obalić, a czyliż to bydź może?

Daley mowię w odpowiedzi, czy Kontrakt ten Emphiteutyczny Prawu ſprzeciwia ſię, y czyli z krzywdą Panien Bernardynek zawarty; Ze nie owſzem zgodny zupełnie z Prawem y pożytkiem Klaſztoru) przeświadcza niżey położone Prawo.

Prawo Emphiteuſim definivit tak, *Mynſigerus*, *Lib: 3. fol: 576. Nro. 7.* Emphiteuſis Contractus eſt quo res ſoli ſive immobilis ſub Annua penſione in perpetuum plerumq; colenda fruenda traditur cum retentione tantum directi Dominii-- *Idem fol: 562. Nro. 16.* Variis itaq; modis jure quo nunc utimur Emphiteuſis concedi ſolet aleas ad tempus ſimpliciter puta in Annos 50. „ Aleas ad „ tempus cum clauſula, ut eò lapſo renovari debeat Contractus & inveſti- „ tura aleas datur in perpetuum Emphiteutæ: & Hæredibus ejus „ aleas nulla Hæredum facta mentione aleas. deniq; ad 3tiam & 4tam Generationem quod vulgare eſt in Eccleſiaſtica Emphiteuſi.--

Toż ſamo powtarza Reinfenſztuel Tom: 3. Jur: Can: Libr: 3. Tit: 18. Nro. 119.-- Emphiteuſis eſt Contractus Nominatus ſtricti Juris quo res mobilis cum translatione Dominii utilis, retento Dominio directo alteri fruenda & colenda pro annua penſione præſtanda conceditur vel in perpetuum vel ad alicujus vel plurium vitam, vel ad certum tempus.

Naoſtatku uſtanowiwſzy Prawo modos conſtituendæ Emphiteuſis wyciąga ieſzcze, ale w ſamey alienacyi Dobr propriè wzięte. Cauſas juſtas alienandi *Reſenſztuel lib: 3. tit. 13. fol: 180.*-- Juſta Cauſa alienandi res Eccleſiaſticas eſt triplex videlicet neceſſitas, utilitas & pietas.-- Neceſſitas Eccleſiæ, cui aliter ſubveniri non poteſt. Utilitas, ut conditio Eccleſiæ potenter melior fiat, & locupletior.

Ibid: Nro. 20. Pietas ſi pro redimendis Captivis Edificatione Eccleſiæ alendis pauperibus alienatio Rei fiat.

Należy więc teraz zważyć ſpoſob przyczyny y Kondycye zawartego Kontraktu a z tąd prawność Jego Spoſob zawartego Kontraktu ieſt prawny, bo do Lat 40. a Prawo iawnie Autoryzuie taki Kontrakt iako wyżey deductum, y praxis continua każdego w tym przeświadcza.

Tu ſtrona mowi, że dołożona w tym Kondycya, aby po wyſzłych latach 40. Renowacya była na naſtępuiące lata, więc wnoſi, iż tak dobrze, iak gdyby była perpetua Emphiteuſis.

℞. *1mo.* Ze y ta Kondycya dołożona renowacyi Kontraktu do lat naſtępuiących 40. zgodna z rezolucyą Prawa, ktore ſtanowi pro valida Emphiteuſi etiam z tą Kondycyą w ſłowach: -- (*Aut conceditur Emphiteuſis*) ad tempus, cum Clauſula, ut eo lapſo renovari debeat Contractus-- iako wyżey.

2do. Choćby tey Kondycyi dołożono niebyło, tedy z Decyzyi Prawa toż ſamo

wy-

wypływa: że po skończonych Latach tenetur Dominus fundi renovari Jus Emphiteuticum *Julian: Clar: lib: 3tio. Quæst: 43. Nro. 1. fol: 1. 169.* Num quid si finita sit Emphiteusis sine culpa ipsius Emphiteutæ, puta cursum temporis vel finita Generatione possit ipsemet Emphiteuta si vivit, vel ejus Filii petere a Domino directo ut Emphiteusim in eorum persona Confirmet, seu renovet? ℞. Quod sit & si non fiat renovatio, fit eis Injuria & ideo possunt appellare ad Superiorem, ut cogat, quod talis renovatio fiat. Item Nro. 3tio. Sed numquid hæc Conclusio locum habeat non modo in Emphiteusi, concessa à privato, sed etiam in ea quæ est concessa ab Ecclesia? ℞. quod sic & ita hanc esse Communem opinionem.

Owoż w tym punkcie prożne narzekanie, bo gdyby niebyła dołożona Renowacya w Kontrakcie, tedy to podług Prawa uczynić Klasztor obligowany zawsze.

Wnosi daley strona, że nie Plac pusty ale Kamieniczkę wypuścił, Klasztor in Emphiteusim, a przeto chce z tąd wnosić illegalitatem Emphiteusis.

℞. Prawo pozwala nietylko Place *ale Domy* in Emphiteusim dawać, *Mynsyger lib: 3tio fol. 576. Nro. II.* „Præterea Emphiteusis contrahitur sub Legemelio andæ Rei, puta Ædificij. in Area ponendi, vel reficiendi, vel agri excolendi. *Item in Reper-Jur: Canonici Szteygier. fol: 165. Tit: Emphiteusis.* Dentur Domus ruinosæ Ecclesiæ Conductori, usuro Materia destructar: ædium Pensio debet minui in Tertiam Partem ab ea, quæ inde stantibus adhuc ædibus haberi poterat. Si vero vult ædes redificare, dabitur ea pensio, quæ inde poterat haberi ante ædificationem. *C. ea enim.* Owoż ani z tąd nieprawności żadney niemasz, że nie na plac sam, ale y na Dom ruinie podległy Emphiteusis rozciąga się.

Wnosi znowu Klasztor: że na 3000. z okładem miał pierwey Proweniencyi. Ze taxować niętrzeba było murow, y że ta taxa z krzywdą, y bez wiadomości Klasztoru uczyniona.

℞. *1mo.* Nieprobuie Klasztor tego co mowi: że 3000. Złł: miał pierwey z tey konwikcyi y Kletek drewnianych, To zaś iest dowodem iawnym z Kontraktu przez Dziesięć Zakonnic podpisanego: że tylko Złotych Tysiąc Sześćset miał Klasztor Proweniencyi.

2do. Choćby prawda była że 3000. miał pierwey Klasztor, tedy wszelako wytrąciwszy z tey Summy Podatki y Reparacyą mniey nierownie było, a teraz niewiedząc ani o Podatkach, ani o Reparacyi ma corocznie pewne 4000. Złł: a przeto w iawności pożytek dla Klasztoru większy, aniżeli pierwey.

2do. Drewniane Domy iako będące blisko Zamku y Kościoła ich własnego na mocy Prawa 1766. Zwierzchność znieść kazała, więc iuż Prowent z nich Klasztorowi upadł, Kamieniczka iuż nadruynowana do resztyby się wprędce zdezolowała, a tak małoby co importował, ten Plac Klasztorowi, a teraz niemyśląc o niczym, ma zawsze Proweniencyi 4000. Złł:

4to. Prawo wyżey cytowane de Domo ruinosa in Emphiteusim concessa dysponuie: że tylko trzecią Część tego co Dom czynił ma bydź dane, przez Emphiteute, tu zaś nietylko całą Proweniencyą choćby do Złł: 3000. przedtym Klasztorowi przychodzącą, obligował się W. Hryniewicz wypłacać, ale więcey daleko z gorą, iakże więc ten Klasztor poznać niechce tak iawnego pożytku swego.

5to. Taxa że była z wiadomością Klasztoru, przeświadcza stronę ten sam Dokument Taxy. Urzędowey, że na Rekwizycyą stron obydwoch Klasztoru, W. Hryniewicza deputował Prezydent Juris Loci, artis peritos. Item drugi Dokument, to iest Kwit Klasztorny z Czynszu odebranego toż samo e-

vin-

vincit, bo w nim wymienia y taxę, a przeto mowienie teraz słowne przeciw Dokumentom niemoże mieć żadney Konsyderacyi.

6to. Ze Taxa była potrzebna iuż to uznał Klasztor, gdy ta z wiadomością y na Rekwizycyą Klasztoru nastąpiła, a ieszcze za poprzedzającym Dekretem Loci Ordinarii. Potrzebna była y na to, bo gdy ta cała Kamieniczka nową Plantą murowania odmieniać się miała y iuż odmieniła się y zpełzła w swey postaci, więc należało tak, iak Dekret Loci Ordinarii necessario uznał, aby taxa murow y Domu całego była, ut constet, co klasztorne Mury y budowla szacunku w sobie maią: *ktora Summa:* z Taxy wynikaiąca, gdyby Klasztor w czasie swoim kupić chciał totam superficiem, zawsze do potrącenia pewną będzie.

Tu ieszcze uważyć należy pożytek Klasztoru z tąd: Wszak ta Kamieniczka y budowla circa contractum Emphiteuticum dobrze nadruynowana z czasu przeciągiem do reszty upadłaby, a tak y szacunek oney zniszczałby, a przecie teraz Klasztor z mocy tego Kontraktu chociaż bez utrzymowania budowli, y zgoła bez żadney reparacyi y kosztu wszelako szacunku nigdy y ta budowla niestraci, bo iuż ma szacunek upewniony w Summie 18193. Złł: Aby zaś ta Taxa była z krzywdą Klasztoru? iest to zadawać, y pomawiać o krzywoprzysięstwo Osoby urzędowe. Bo Ławnicy y Artisperiti Taxę tę, czyniący, szczegulniey do tego są przysięgli. Naostatku: iest to mowić, y skarżyć się prożno bo iuż nawet proźba taxy tey być niemoże, gdy ani murow, ani budowli tey niemasz postaci. A gdy ieszcze były wcałości te mury, y budowla, nic względem Taxy niemowił Klasztor, iakże może bydź teraz słuchany w swym skarżeniu się tak niewcześnie y nieprawnie.

Wnosi ieszcze Klasztor: że w kontrakcie tym niemasz Rygoru dołożonego, aby Emphiteuta odpadał od Prawa swego, gdyby Kanonu niezapłacił w czasie Prawem przepisanym. owszem zamiast tego ostrzeżona tylko dla Klasztoru Possessya końcem wstrzymania zaległego czynszu.

R. 1mo. Naganiać z tey przyczyny Kontrakt, y żądać rygoru tak uporczywie, iest okazywać appetyt na rzecz cudzą. In casu praesenti W. Hryniewicz naywkazalszą część w swey substancyi włożył w mury, czyliżby Zakonne Sumnienie zniosło to, aby Dwakroć sto dwadzieścia sześć tysięcy stracone były, choćby Kanon przez lat 3. per Culpam Emphiteutae niebył zapłacony?

2do. Żądać tego y naganiać to, iest czynić przeciw Prawu ktore stanowi za ważne Pactum takie, przez ktore directus Dominus recedit a Rigore caducitatis in gratiam Emphiteutae, *Reigicerus* in Thesau: Jur: Fol: 853. Nro 49. In Verbis-- An valet Pactum quo convenitur inter Dominum & Emphiteutam, nè Emphiteuta a Domino propter Pensionem non solutam expellatur. Respondeo affirmativè: Nèc enim Emphiteutae ansa delinquendi, sed tantum Paena remittitur & Dominus ad solvendam pensionem ipsum cogere potest.

Więc gdy te pactum in concessione Emphiteutica umowione iest zgodne z uwagą sumienia y rozrządzeniem Prawa, zatym mowienie y naganianie z tąd kontraktu y nieważności, iakoby iego uwagi w Sądzie mieysca mieć niemoże.

Już więc ani z uroczystości iakoby niedopełnionych, ani z kondycyi Kontraktowych iakoby z prawem niezgodnych z przyczyny krzywdy niby Klasztorney niemoże bydź Kontrakt rwany, owszem iako prawnie a z widocznym pożytkiem Klasztoru zawarty, y Possessyą Prawną y wwłożeniem in bona fide przez W. Hryniewicza w Mury na Dwakroć sto tysięcy Złł: uzupełniony y uskutkowany w stałości nieporuszoney bydź powinien.

Także Panny Bernardynki kładą przyczyny ze strony W. Hryniewicza, iest niezapłacenie Kanonu, iakoby przez lat dwa, y czyliż przez tę obiekcyą może Klasztor pretendować uchylenia Prawa Emphiteutycznego?

℞. In facto. Dowod z Dokumentow iawny: że Prawo to zaczeło się Roku 1769. od S. Jana.

Pierwszą Ratę czynszu Złł: 2000. że wypłacił W. Hryniewicz Klasotorowi, na to Kwit Dnia 25. Czerwca 1769. Druga Rata następowała na nowy Rok 1770. Tu wprawdzie Rata następuiąca y druga po niey niebyły w czasie swym wypłacone, lecz publiczne ściśnienie wszystkich w onym naybardziey czasie, czyliż od Klasztoru niema bydź przyięte, gdy Prawo same Kościelne y świeckie to mieć stanowi za przyczynę słuszną, ani Emphiteutę o Prawa upadek przyprawiać każe.

Rok przetrzymany bez Czynszu nie iest legalną przyczyną, upadku Prawa Emfiteutycznego; Bo podług Prawa Kanonicznego dwoch lat, a podług Cywilnego y samego Kontraktu Quaestionis trzech lat potrzeba ad Caducitatem Emphiteusis, gdyby w przeciągu nich Czynsz niebył zapłacony idq; bez słuszney przyczyny.

W. Hryniewicz Rok pierwszy z poźniwszy się z Czynszem, nietylko za przeszły Złł: 4000. ale y na cały następuiący posyłał Klasztorowi razem 8000. Złł: na co dowod z Listu do Klasztoru pisanego y z Responsu Klasztornego, że brać niechce Klasztor Czynszu, *Listy ieden Die 6ta Aprilis 1771. Drugi Responsowy Klasztorny Die 25. Anno Eod: 1771.*

Item Manifest w Grodzie Warszawskim z prezentą Summy Złł: 8000, Die 6ta Junii 1771. Item Kondemnaty Dwie w Sądzie Mieyskim na Klasztorze otrzymane, in Lucro demandatæ Levationis Census: Jedna Die 12. Junii. Druga 4. 7bris 1771.

Więc W. Hryniewicz niebył in mora solutionis Census, owszem dowodnie zakonwinkowany Klasztor temi Dokumentami, że W. Hryniewicz y wcześnie płacił podług Prawa y potym nawet Roku teraźnieyszego 1774. gotow był zapłacić, w czym odwoływa się do J. W. Lasockiego Posła Sochaczewskiego. Aże Klasztor brać niechciał tegoż Czynszu, przyczyna z niego samego, a nie z W. Hryniewicza. Jakże więc może tenże Klasztor pretendować caducitatem Prawa Emphiteutycznego ob non solutum canonem?

Owszem gdyby per totum Biennium aut Triennium niezapłacił czynszu Emphiteuta, tedy Prawo admittit moræ in non solvendo purgationem. *Mynsyger fol: 578. Nro. 18.* Imo admittendus etiam est ad purgandam solutionis moram cum pauculis post triennium diebus offert pecuniam, *Intra* quod autem tempus sit faciendum relinquitur arbitrio Judicis, quia propter varias rerum & personarum circumstantias certæ Regulæ præscribi non possunt. Item Jul: Clar: Lib: 3. fol: 141. Nro. 15. Judex debet semper inclinare in sententiam, per quam Caducitas ipsa evitetur, tanto magis præcedendo secundum Equitatem Canonicam quod maxime enititur æqualitati.

Ani to może permowencyi żadney czynić: że niezłożył pieniędzy, ale tylko prezentował w Grodzie, bo Prawo tego nawet non requirit *Reiger* in Thesau: Jur: fol: 854. Nro. 119. Emphiteuta debet realiter offerre Canonem ad evitand: pœnam caducitatis, nec sufficit verbalis oblatio, *tamen non est necessaria aliqua depositio, & consignatio.*

Naostatku gdyby były złożone, prożnoby leżały przy takim uporze Klasztoru, że choć Listami proszone o to były Panny Bernardynki, a przecie brać niechciały Czynszu. A tak w iawności iest, że rwany Kontrakt z przyczyny Kanonu iakoby nieopłaconego być niemoże.

Czwarty Punkt przyczyn ze strony W. Hryniewicza Pakta y Kondycye Kontraktu Emphiteusis niedopełnione, tudzież servitutes były Klasztorowi przez W. Hryniewicza poczynione, czyliż przezto można żądać uchylenia Prawa Emphiteutycznego?

℞. Pacta

℞. Pacta Emphiteutica ktore składaią Emphiteusim istotne są te. 1mo. Ut annuus solvatur Canon. 2do. Ne res Emphiteutica finè consensu Domini alienetur. 3tio. Ut res Emphiteutica melior fiat *Zoësius lib: 3. tit: 19. §. de Emphiteusi fol: 232*

Te Kondycye istotne Emphiteusim składaiące podług Prawa y podług Kontraktu Quæstionis że są zachowane w iawności, bo Kanon płacony, ale go brać niechciano. Alienacya niestała się na kogo innego, sine consensu directi Domini bo sam W. Hryniewicz w osobie swey retinet Jus Emphiteuticum, że melioracya nastąpiła y to iest iawno, bo gdzie była Domus ruinosa, stoią teraz mury gmach tak wielki w dolnych y gornych piętrach składaiące.

Gdyby więc ta Domus ruinosa, ktora sub Emphiteusim przyszła została zdezolowana y opuszczona, tak, iżby periculum było wybierania Proweniencyi takiey, iaka z owey Kamieniczki była Złł: 1600. y byłoby periculum szacunku owey Kamieniczki do Złł: 18000. taxowaney, byłaby nieiakaś przyczyna narzekania, lecz gdy inaczey w rzeczy samey iest, a przeto niemoże być locus querellæ ac si deteriorationis. Rei Emphiteuticæ.

Owoż więc Pacta istotne Kontraktu, że są zachowane wątpliwości rzecz niepodległa reszta narzekania, że staienka niewystawiona, że Parkan od klasztoru niedany, że mury podkopane Kościelne, że okna do Grobu zasłonione, że w Kościele widok umnieyszony. Wszystkie te okoliczności są extra pacta principalia Emphiteusim statuentia, ani są tey konsekwencyi aby przez nie, choćby popełnione były, y umowy pomnieysze niedotrzymane, miał upadać Kontrakt Emphiteutyczny. Lecz Emphiteuta, ieżeli w czym pomnieyszych kondycyi niedopełnił, powinien adstringi do dosyć uczynienia, servitutes ieżeli poczynił, aby sufferat & amoveat. Bo tak Prawo mieć chce, *Gratianus Cap. 188. Nro. 21. 22. & 23. fol: 459.* Secus in pactis extraneis non respicientibus rem concessam-- in istis enim Emphiteuta propter inobservantiam non cadit in commissum, ratio, quia non est locus rescisioni aut Pænitentiæ in contractibus nominatis ob pacta non servata, & ita in specie concludunt. DD. Quod sit condemnatio in id, quod Domino interest, propter inobservantiam Conventionis -- Neque enim est par ratio privandi non solventem Canonem, prout est in non servante pactum, cum solutio concernat Rem ipsam, cujus Dominium videtur negare, is, qui non solvit, quod non est in pacto extraneo non observato, in quo sufficit, ut inobservans condemnetur, in eò, quod interest-- Prout idem est in Emphiteuta hypothecante rem Emphiteuticam contra pactum expressum de non hypotecando, nam si contra faciat, non per hoc cadit, a Jure suo. Wiec ieżeli servitus uczyniona to amoveri powinna, gruntu ieżeli więcey zabrał Emphiteuta, powinien być redukowany do takiey wielości, iaka zawiera Kontrakt, ale Prywacya Prawa indebitè prætenditur. Mowi strona, że muruiąc wybrał glinę z gruntu y na cegłę wypalił W. Hryniewicz, & fundum deterioravit.

℞. Ze potrzebę miał Kopania Gruntu rzecz widoczna, bo murował, y w tym iest melioratio Rei Emphiteuticæ, bo mury powstały gdzie był grunt próżny, czyli tedy Ziemię gliniastą precz wyrzucałby, a niepalił na Cegłę, to mu pro vitio reputari niemoże, aże per industriam użył ziemi tey na pożytek, czyż niewolno było W. Hryniewiczowi Ekonomiki dobrey czynić? Więc y to tylko mowienie, ale do obalenia Prawa nic nieimportuiące.

Mowi dáley Klasztor że obciążył debitis rem Emphiteuticam W. Hryniewicz.

℞. Dominium directum Klasztoru rozciąga się na tym, co iest puszczone, in Emphiteusim, to iest Grunt y rudera Kamieniczki czyli raczey pretium oney in Summa 18. Tysięcy. Zaś to wszystko podpada in sequelam Prawa Dominio utili W. Hryniewicza.

A gdy oprocz tego W. Hryniewicz własności swey włożył na 20000. Złł: w mury, czyliż więc maiąc swą własność, niemoże na niey hypotecam & pignus komu uczynić?

C Zaiste

Zaiſte na rozumieniu naturalnym y na mocy Prawa wyraźnego może to uczynić, bo Prawo pozwala Rem Emphiteuticam obligare. *Reigier in Theſau: Jur: fol: 854. Nro. 112.* Emphiteuta poteſt ſervitutem conſtituere & Rem obligare, & valet obligatio pignoris, tamen ſi res pervenerit, ad Dominum, Jure Prælationis vel cadit in commiſſum dictæ obligationes evaneſcunt.--

Chociaż więc W. Hryniewicz w ſklepach dolnych pozwolił dwiema ſwym kredytorom extenuare pewne Sumki, w tym niezgrzeſzył, bo na ſwey własności to uczynił, y Prawa ſwego używa, a kto Prawa ſwego używa, krzywdy nikomu nieczyni.

Daley mowi ſtrona, że w pomieſzkaniach Szynki dozwolone, a to przy Kościele ieſt irrewerencyą.

℞. Przy Kościele ſą Officyny, w ktorych żaden Szynk nie ieſt, tylko w dalſzych ſklepach od ulicy, a przeto prożna racya y pretext Klaſztoru, wſzakże gdy Kamieniczka była w ſwey iſtocie, niebyło innego Komornika w dolnym pomieſzkaniu, tylko do ſzynku, to w ten czas nieſzkodziło Kościołowi, a teraz ma być ſzkodliwą rzeczą, chociaż Sklepy ſą od ulicy.

Odpowiedziawſzy W. Hryniewicz, co ſię tycze Prawa y Sprawiedliwości na tych dwoygu interes ſwoy z PP. Bernardynkami zaſadza, to ieſt na Prawie y ſprawiedliwości.

Ad 5tum. Ze Panny Bernardynki władzę Narodową przez piſmo ſwoie czerniłi, dowodzi ſię krotko.

A nie ieſtże to czernić, gdy napiſać y mowić, że naſza Zwierzchnia Juryzdykcya niewiedziała, co approbowała. Naſz Prowincyał dał pozwolenie czynienia nam Kontraktu, iakoby maiąc moc a Sede Applica, a iey niemiał. Naſz J. W. Biſkup y Syndyk Generalny chociaż podpisał, ale niezważył rzeczy, y to uczynił na naſze pokrzywdzenie, a oświadczył łaſkę W. Hryniewiczowi. Niechcęia Prześwietna Kommiſſyo explikować, tego oczernienia, ale ufam, że wſpaniałe umyſły waſze ciemną zapamiętałość z ſamey chciwości u Panien Bernardynek tkwiącą oddalić y przykładnie ukarać zechcą.

Co ſię tycze punktu ſzoſtego y oſtatniego dowodzi to W. Hryniewicz widocznie, że Duch czyiści pragnący iego pracy. Duch mowię chciwy cudzey Subſtancyi zfomentował Panny rożnemi wnioſkami okazuiąc im fałſzywie, że przez kłotnią (ktora każdego gubi) Panny zbogacić ſię potrafią.

A możeż ſię ta chciwość zgodzić z Sprawiedliwością albo z Prawem ? zapewne, że ani z Prawem, ani z Sprawiedliwością.

W tym zaufaniu W. Hryniewicz że znaydzie u Sądu J. O. ſprawiedliwość, gdy ni z uroczyſtości niby niezachowanych, ani z Prawa Narodowego, żeby Kontrakt przeciwnie był zdziałany, ani nawet z Praw Kanonicznych ten Kontrakt naruſzonym bydź niemoże, idzie śmiało do uſprawiedliwienia ſię nieſprawiedliwie oczerniony. A iako iuż po odbytey Wizyi y Inkwizycyi vigore Dekretu J. K. Mci Aſſeſſoryi Koron: zachowania ſiebie przy Prawie Emphiteutycznym ſprawiedliwie y prawnie dopraſza ſię.